

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přeměněné horniny

Autor: Mgr. Vlasta Hlobilová

Datum (období) tvorby: 8. 10. 2012

Ročník: devátý

Vzdělávací oblast: přírodopis

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace: Žáci se seznámí s principem přeměny (metamorfózy) hornin.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

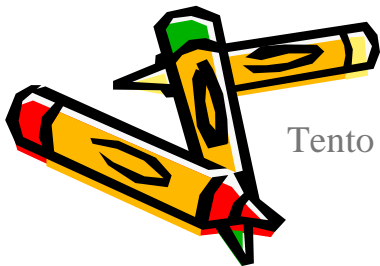

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přeměněné = metamorfované horniny

Vznikají v hloubkách , kde dochází k zvýšení tlaku a teploty. Mění se vnitřní stavba hornin (často se objevuje deskovitá odlučnost), dochází také ke změně minerálů.

Metamorfovat mohou všechny typy hornin. Intenzita přeměny roste směrem do hloubky.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1) Kontaktní metamorfóza

Vedle vysokých teplot a tlaků zde působí také plyny a páry, které se uvolňují z magmatu pronikajícího do starší horniny a obohacují okolní horniny o nové prvky.

Zasahuje obvykle jen do malé vzdálenosti od tepelného zdroje. Ve větších vzdálenostech od zdroje odeznívá, tím se horniny mění plynule od silně přeměněných po zcela nepřeměněné.

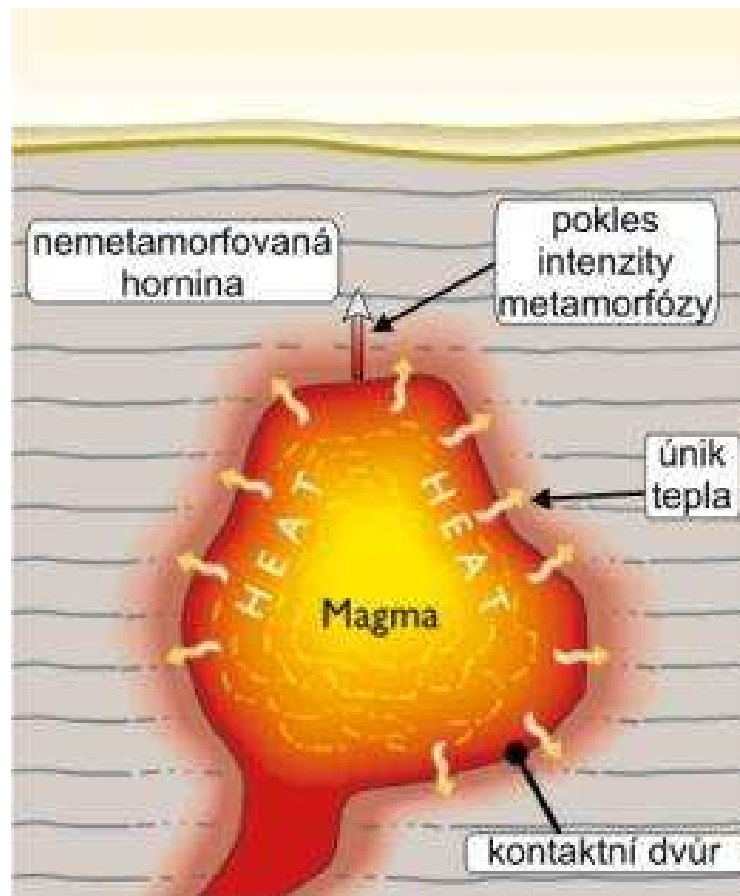
Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Schéma kontaktní metamorfózy

Obrázek: <http://geologie.vsb.cz/jelinek/tc-geol-cyklus.htm>

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2) Regionální metamorfóza

Postihuje horniny na rozsáhlých územích (stovky až tisíce km²). Dochází k ní ve velkých hloubkách v oblastech, kde je litosféra silně prohřátá a kde jsou horniny silně stlačeny např. při vrásnění. Takto se tvoří celá pohoří.

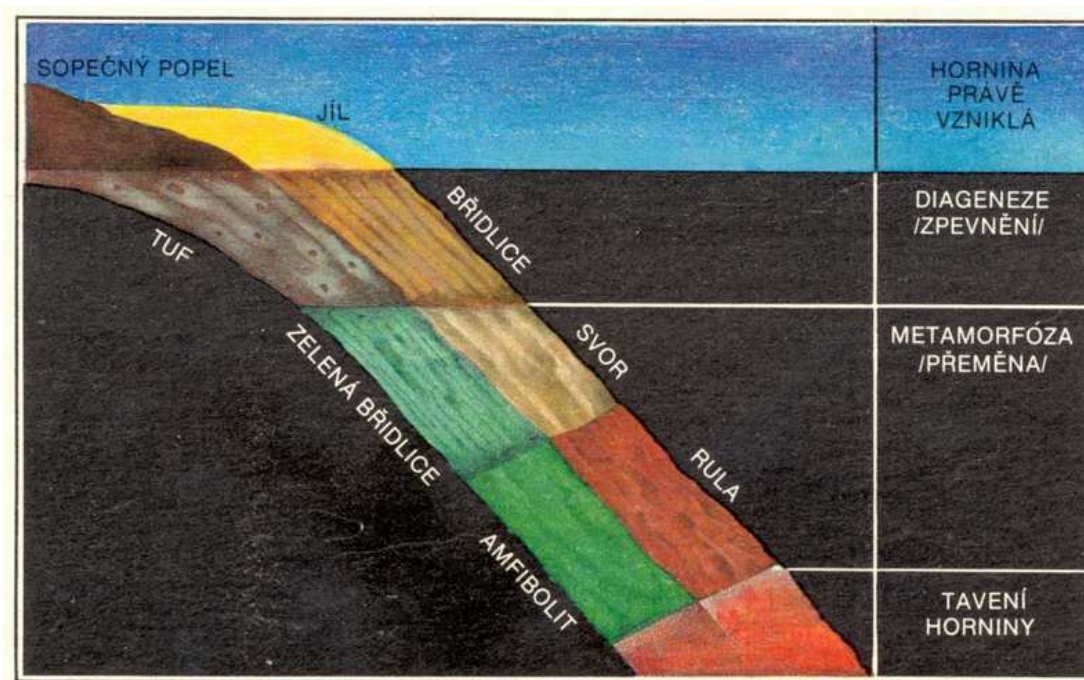

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

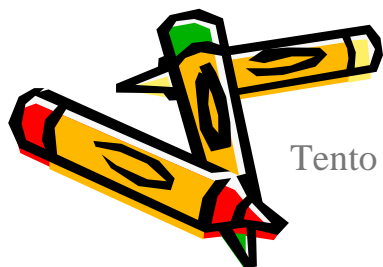
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Schematické znázornění regionální metamorfózy

Obrázek: <http://geologie.vsb.cz/mineralogie/texty/kap6/6-1.htm>

V levé části obrázku jsou dvě modelové horniny: sopečný popel a jíl. První je vyvřelina, druhá usazenina. Jakmile se tyto nezpevněné horniny dostanou do hlubších částí zemské kůry dochází postupně k jejich zpevnění. Z jílu vzniká břidlice, z popela tuf. V břidlici se za vyšší teploty a tlaku objevují nové minerály. Břidlice rekrystaluje a vzniká z ní fylit, později svor. Tuf se mění nejprve na zelenou břidlici, ve větší hloubce na amfibolit.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hlavní činitelé přeměny:

- **teplota**: 200 - 700°C (při vyšší teplotě se horniny taví)
- **tlak**: je často důsledkem hmotnosti hornin v nadloží
- **přítomnost a složení roztoků a plynů**: jejich prostřednictvím dochází k výměně iontů mezi minerály

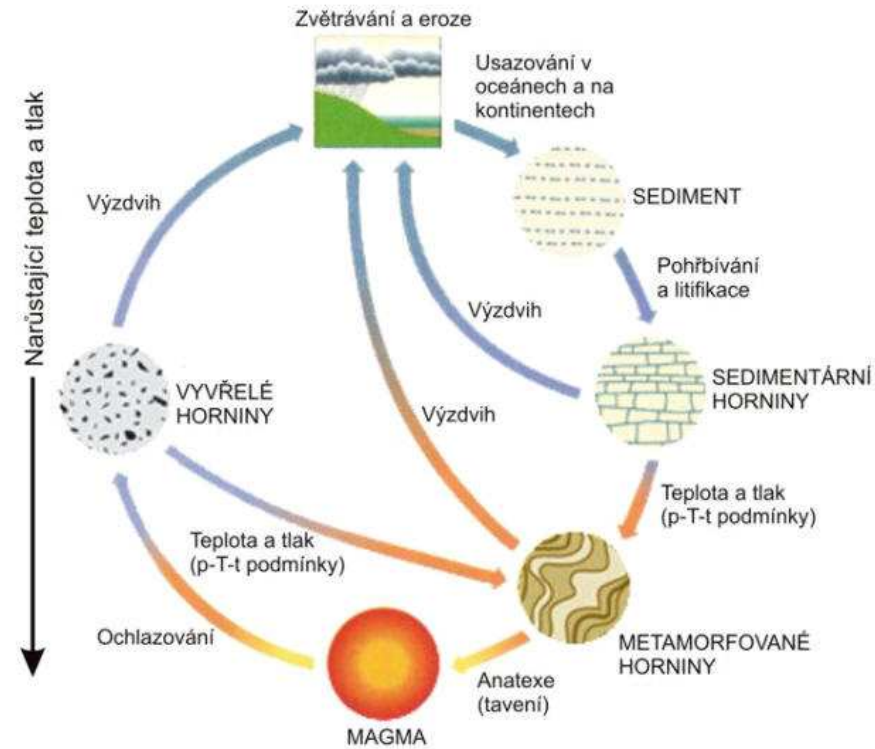
Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

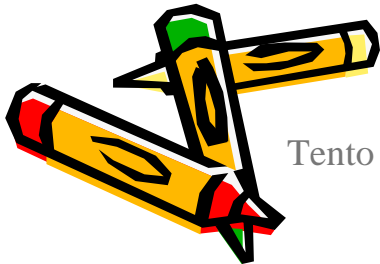

Horninový cyklus

Tento cyklus prodělaly horniny zemské kůry v průběhu historie Země několikrát.

Obrázek: http://geologie.vsb.cz/geomorfologie/prednasky/3_kapitola.htm

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seznam použité literatury:

- LUHR JAMES F.: *Země*, 2. vydání. Praha: Euromedia Group, k. s., 2007. 520 stran. ISBN 978-80-242-1901-1
- KOLEKTIV AUTORŮ: *Tajemství Země*, 1. vydání. Praha: Reader's Digest Výběr, spol. s r. o., 2005. 320 stran. ISBN 80-86880-01-X

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seznam použitých webových stránek:

- http://cs.wikipedia.org/wiki/Metamorfovan%C3%A1_hornina
- <http://geologie.vsb.cz/mineralogie/texty/kap6/6-1.htm>
- <http://geologie.vsb.cz/jelinek/tc-geol-cyklus.htm>
- http://geologie.vsb.cz/geomorfologie/prednasky/3_kapitola.htm

Vše ze dne 8. 10. 2012

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky